

Några små Bokbindningstips

Innehåll	
Verkstadslokalen	2
Ta isär en trasig bok	3
Bindens placering.	4
Binda på band	5
Stegets bredd.	6
Hörn och rygg.	7
Konstruera ett hörn	8
Konstruera hörn 2 (latmanshörn)	9
Limma med varmlim	10
Rundslå, falsslå ryggen.	11
Runda Lösryggspapp	12
Anpappa boken.	13

VERKSTADSLOKALEN.

Tvätta penslar.

Lim- och klisterburkar stängs ordentligt.

Tvätta falsbenet rent från lim/klister.

Lägg pärmpapp, papper och klot i rätt fack
Lägg pappersrester överst i lådan.

Lägg trycktyper och distanser i rätt fack

Drag alltid tillbaka skärspetsen på brytbladskniven

Knyt läderremmen om skärmaskinen

Återställ pappsaxen till nolläge

Torka av kaffebordet efter er trevliga rast

Torka av på diskbänk och kaffekokarhyllan

**Mycket fungerar bra
Bra kan bli bättre.**

Ta isär en trasig bok

Gäller varmlimmad, veteklistrad eller stärkelseklistrat rygmaterial

Varmlimmet kan lösas upp med fukt. Detta möjliggör att man kan ta isär en gammal bok limmad med varmlim/klistret genom att tillföra fukt.

1. Lägg på ett lager veteklister.
2. Lägg över gladpack så att fukten från klistret tränger ner i bokryggens varmlim.
3. Vänta 10 – 20 minuter
4. Drag av gladpacken och de pappers- och gasvävresterna som lossnat på bokryggen.
5. Torka med stor försiktighet bort upplöst varmlim. Vänta om papperet är alltför fuktigt.
6. Låt boken torka och tag försiktigt bort limrester

Man kan även lägga en fuktig vettexduk över den limmade ryggen i några minuter.

OBS! Som alltid vid allt arbete med papper måste stor försiktighet iaktas.

Träna metoden på billiga böcker.

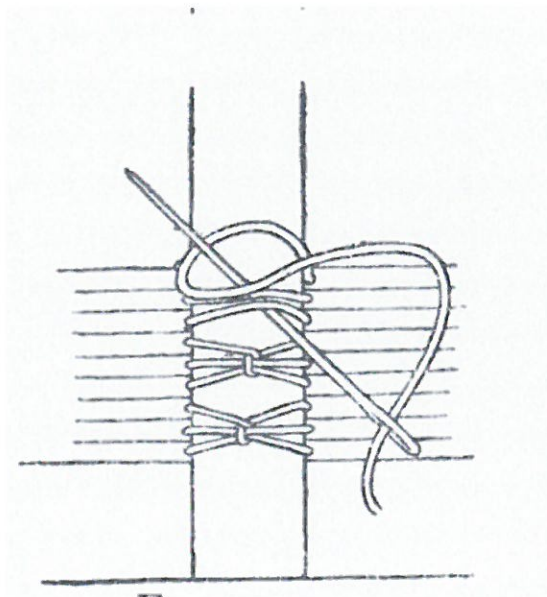
Syntetiskt vitlim kan inte avlägsnas. Det avlägsnas genom att skära av falsen i ryggen av det första eller eventuellt även andra arket i lägget efter att man skurit av häfttråden. Detta ger ett stort merarbete vid ombindning av syntetlimmade böcker.

Binda på band

Vid banden gör man omtag som vid orientalisk bindning (vanligast).
Häftsupport sticka hål med syl.

Man kan även göra halvslag var tredje häftning. De tre häftningarna varieras vid de olika banden.

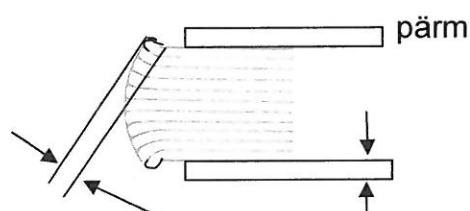

Stegets bredd. Grundfalsad bok

Avståndet från ryggpapp (ryggkanten) till pärmens bakre kant kallas för Steget.

Stegets storlek är viktigt för att kunna öppna boken.

Steget, avståndet mellan Ryggpapp - Pärm papp bestäms av falsens längd från ryggkanten till bokblockets plan plus pärm tjocklek. Se fig.

$$\text{Steget} = \text{Falslängd} + \text{Pärmtjocklek}$$

Om falslängden är 3 mm och pärm tjockleken 2 mm blir steget 5 mm

För litet steg gör det svårt att öppna boken.

OBS Pärmplan och bokryggens kant ska ligga i plan med varandra. Falsens höjd bestämmer således pärmens tjocklek.

Har man bundit rätt och med rätt tråddimension ska ryggbredden vara 30 % stötte än bokblockets tjocklek.

Hörn och rygg.

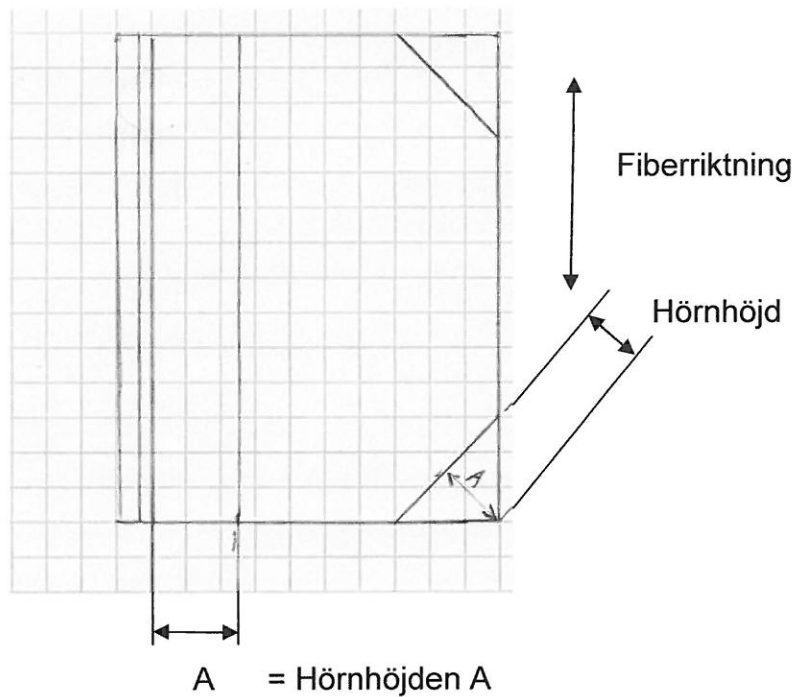
Fransk teknik bildar ofta skola för hur storleken av rygg och hörn förhåller sig till varandra och till bokens storlek.

$A = 1 / 4$ av pärmbredden vid Fransk teknik

$A = 1 / 3$ vanligt i Tyskland

Avvikelser och personlig smak förekommer

I båda fallen är ryggbredd alltid lika med hörnhöjden ($A=A$)

EXEMPEL (Fransk teknik)

Om pärmbredden är 12 cm.

Rygglädseln bör då gå 3 cm in på pärm.

Höjden på pärmhörnets triangel bör vara samma 3 cm.

Se vidare "Konstruera ett hörn".

Konstruera ett hörn

Använd kvadratmetoden för att konstruera ett hörn.

EXEMPELVIS hörnets höjd ska vara 3 cm

Till höjden lägger vi först till 3 mm för att vika in vid bokens hörnspets om pärmappen är 2 mm

Vi lägger även till 1 mm för överlappning av överdragspapper (klädsel).

Därefter ritas vi på materialets baksida in tre sidstående kvadrater med sidan

$3,0 + 0,3 + 0,1 = 3,4$ cm. Se fig 1

VIKTIGT: Märk på baksidan ut fiberriktningen längs

långfiberdiagonalen, som ska ligga i fiberriktningen och i pärmens fiberriktning. Se fig 2

Vi skär sedan ut hörnet längst basen 10,2 cm, de sneda diagonalsidorna samt kvadratens övre sida. Märk hörnet och pärmhörn den ska monteras på, fiberriktning!

Inslaget blir 15mm.

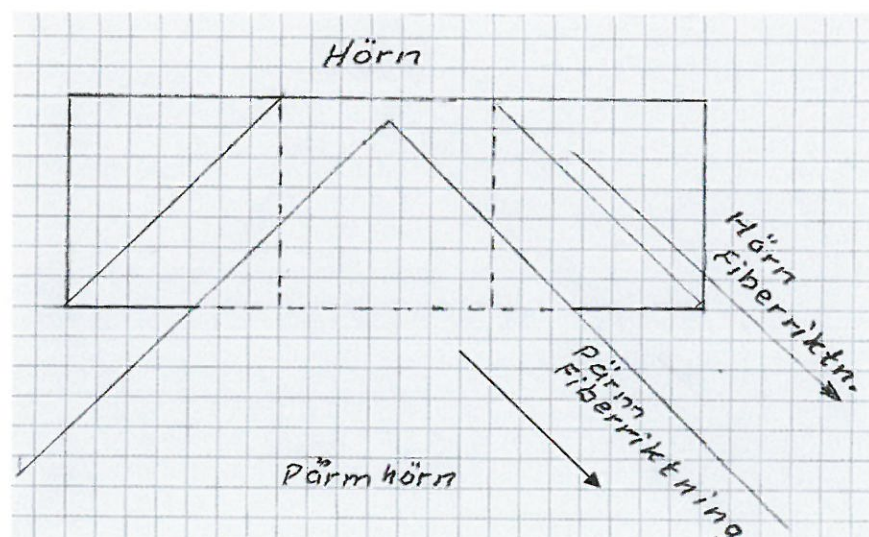
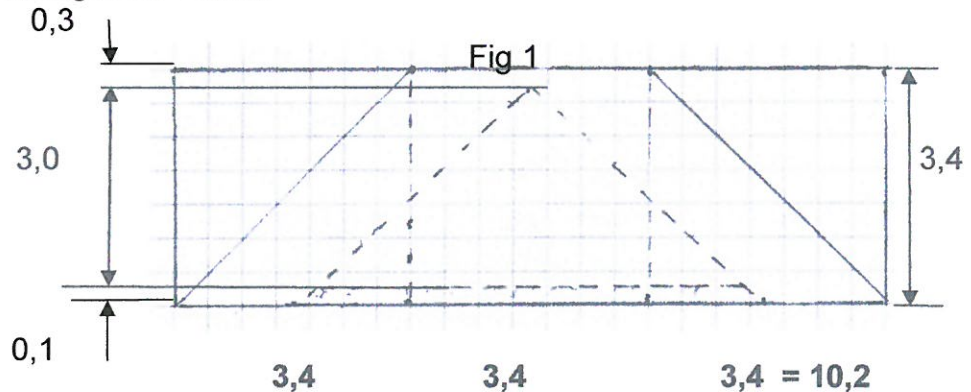
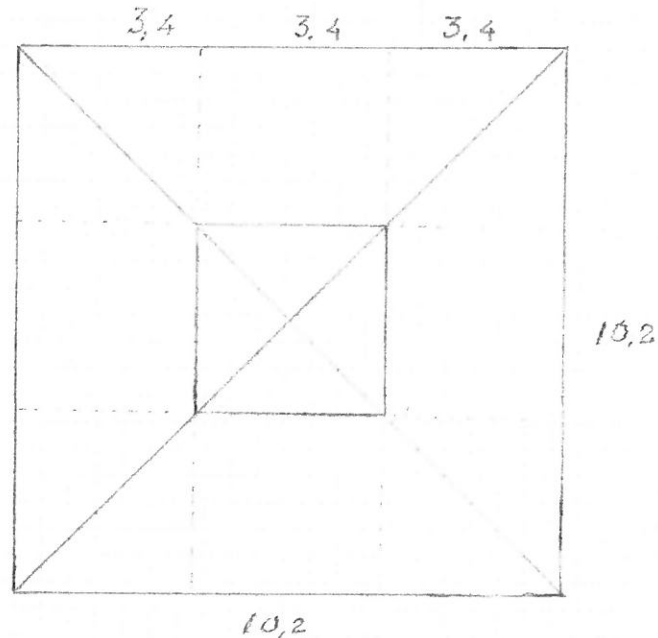

Fig 2

Konstruera hörn 2 (latmanshörn)

Har man ett material som inte har en bestämd fiberriktning kan följande metod användas.

Rita ut en stor kvadrat bestående av 9 stycken hörnkvadrater (på materialets baksida) samma storlek som enligt föregående exempel. Kontrollera med en passare att de båda diagonalerna är lika långa (Vinkelrät). Se fig

Dela längs diagonalerna och skär bort höjdspetsen längs mittkvadratens sida.
(Spetsen på hörnen).

Hörnen ska monteras (limmas eller klistras) så att omslaget blir lika på båda sidor ca 15 mm.
Hörnmonteringen bör göras före rygglädselmonteringen.

VIKTIGT: DENNA ENKLA METOD FÖR KONSTRUKTION AV HÖRN SKA INTE MISSBRUKAS. IAKTAG ALLTID FIBERRIKTNING. ANVÄND METOD 1 VID TYDLIG FIBERRIKTNING.

Limma med varmlim

Använd varmlim vid limning av bokryggen av värdefulla böcker och arkivmaterial som man bedömer kan komma att bindas om i framtiden. Billigare böcker kan limmas med syntetlim.

Slå ryggen och huvudsnittet plana och i rät vinkel mot bokblocket. Läggbokens rygg utanför kanterna på plattor. Läggbok på en tyngd.

Varmlim ska förvaras luftfritt inslaget i plast för att behålla sin mjuka konsistens.

Förvaring i nära vakuum i plast (nära luftfritt),

Fortfarande lätt böjligt och mjukt

Värm limmet i en mikro. Litet varmlim och några droppar vatten i ett glas. Ta inte mera lim än som för tillfället behövs.

Mikrons högsta effekt 30 sekunder.

Arbeta snabbt, limmet kommer att stelna fort i glaset.

Om limmet stelnar kan man mikra igen, tillsätt ytterligare några droppar vatten.

Limmet läggs på med pensel.

OBS Inget lim på hampabindens fria ändar. När limmet stelnat kommer bindgarnets hampa att bli skört och bryts lätt av. Undvik att vid binden lägga lim ända upp mot bokplanet.

Rundslå, falsslå ryggen.

Limning se föregående sida.

Följande gäller både varmlimmade och syntetlimmade böcker.

När rygglimmet är ordentligt klibbfritt men inte hårt är det dags att rundslå bokblocket i ryggen. Det gäller att arbeta snabbt innan limmet stelnar alltför mycket.

Börja med att skära framsnitt (om bokblocket ska skäras).

Slå ryggrundning försiktigt med en träklubba, med bokblocket på ett plant hårt underlag. Rundningen ska inte vara för hög.

Om limmet blivit för hårt kan man mjuka upp det en aning med en fuktig Vettexduk.

Efter rundslagning, snabbt till falsbocken och slå försiktigt ryggfalsen med jämna försiktiga slag

(Vi arbetar med papper! Slå försiktigt) eller tryck försiktigt med den raka falshammaren.

Bokryggen ska från sidan likna en solfjäder och vara jämn mot båda planen.

Vid teknik utan bindgarn.

Låt bokblocket vara kvar i falsbocken och limma på ryggförstärkning och förbindning bokblock/pärmar i form av gasväv eller parkum ca 25 mm mot varje pärmpå (bredd = ryggens båglängd + 2 x 2,5 cm).

Vid bindgarn

Akta bindgarn av hampa för varmlim. Limma gasväv på ryggen. Lim även på gasväven. Låt nu limmet stelna, torka.

OBS Vid användning av gasväv ska alltid gasvävens rivriktningen ligga tvärs bokryggen.

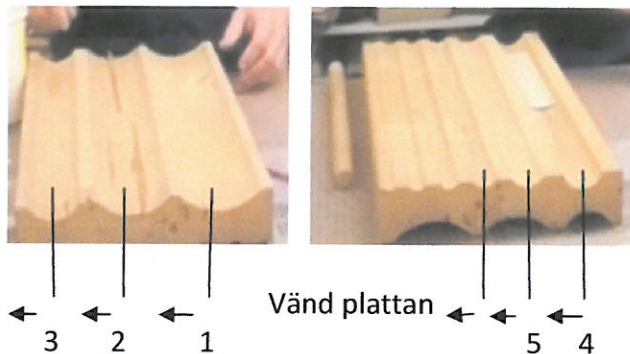
Runda Lösryggspapp

Runda ryggpappen i den speciella bräda som finns för ändamålet. Vid arbetet använder man den rundade änden på en stav avsedd för rundningsarbetet.

Stavens rundade ände ska hållas ren och oskadad, finputsad!

Först ska ryggpappen fuktas en smula på den yttre sidan och se till att pappens torra insida kommer uppåt i utrustningen d.v.s. inåt på boken.

Börja alltid i den största skåran i brädet (minst böjning) och gå vidare steg för steg i utrustningen tills ryggbågen är den önskade

Börja rundningsarbetet i skåra 1 och fortsätt rundning för rundning i de mindre skåror tills rundningen överensstämmer med bokryggens rundning.

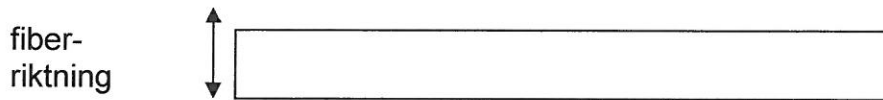
Använd den rundade änden på staven, var noggrann med att ryggpappkanterna ingår i ryggbågen. Arbeta ända ut i ryggkanten.

Det är viktigt att stavens rundade ände har en slät oskadad yta, VAR RÄDD OM DEN. AKTA SÅ DEN INTE SKADAS OCH RISPAR I RYGGPAPPEN.

Anpappa boken.

Först kontrolleras alltid försätts förändring tvärs fiberriktningen när den blir fuktig. Detta provas genom att stryka det lim eller klister som man ska använda vid anpappningen på en remsa lika lång som spegeln. OBS fiberriktning på remsan!

Mät förändringen mot en torr remsa. Skär av försätts lika mycket som remsan förändrats (vuxit).

1. Stäng boken, lägg ett skyddspapper under försättspapperet
2. Öppna boken och lägg på ett jämt lager lim eller klister på försättspapperet
3. Tag bort skyddspapperet
4. Håll ner försätts med falsbenets rundade bakre ände stäng pärmen mot falsbenet
5. Tryck mot pärmens bakre del (vid ryggen) samtidigt som falsbenet sänks och dras bort från boken.
OBS Lätta aldrig på pärmtrycket och höj aldrig på falsbenet
6. Trä in en plastskiva mot bokblocket som skydd mot fukt och en vlisselinduk mot pärmsidan för att släppa in luft till torkprocessen.
7. Gör andra pärmen

**8. BOKEN FÅR INTE ÖPPNAS INNAN DEN HAR TORKAT!
8-15 SEK I PRESS OCH 24 TIMMAR UNDER TYNGD.**

Efter att limmet (klistret) torkat kan boken pressas om man vill försöka förbättra pärmarnas raket. Detta bör man även tänka på före anpappning. Klister drar pärmarne mera in mot boken än vad lim gör.

